

Helsinki 21.2.2024

Dnro 40/03/24

Viite: Inarin kunnan teknisen lautakunnan lausuntopyyntö 31.1.2024

Asia: Saaren osoitenimi

Päivi Semenoff
kaavasuunnittelija
Inarin kunta

Lausunto saaren osoitenimestä

Inarin kunnan tekninen lautakunta on pyytänyt Kotimaisten kielten keskukselta lausuntoa kunnassa sijaitsevan saaren osoitenimestä. Lausunnossa pyydetään ottamaan huomioon myös Inarin kuntaan saapuneet lausunnot ja mielipiteet, jotka ovat lausuntopyynnön liitteinä.

Lausuntopyynnön mukaan Inarin kunta on saanut hakemuksen osoitenimen antamisesta Inarijärven saarelle, joka sijaitsee Hoikan Petäjäsaaren länsipuolella. Hakemuksessa ehdotetaan osoitenimeä *Pallatsaari*, koska hakijan mukaan saari on tunnettu sillä nimellä vuosikymmenet.

Taustaa

Kyseisellä saarella ei ole nimeä Maanmittauslaitoksen kartoissa. Siksi saaren, ja samalla ympäröivien saarten, nimeä on jo ennen lausuntopyynnön lähettämistä selvitetty Kotimaisten kielten keskuksessa Nimiarkiston Inarin paikannimikokoelmien ja kirjallisuuden avulla. Koska selville saadut nimitiedot ovat vajavaisia, Inarin kunta päätti hakea nimelle vahvistusta virallisella kuulutuksella ja lausuntopyynnöllä. Lausuntopyyntö lähetettiin saamelaiskäräjille, Saamelaismuseo Siidaan, Inarijärvi-yhdistykselle, Kolttien kyläkokoukselle, Ilmari Mattukselle, Hammastunturin paliskunnalle ja Metsähallitukselle. Nimestä on lähetetty myös kirjallinen kysely maanhaltijoille.

Kunta on aiemmin saanut myös nähtäväkseen kyseisellä saarella sijaitsevasta tontista 1980-luvulla tehdyn maanvuokrasopimuksen, jossa vuokra-alueen sijainniksi mainitaan Pallatsaaret, sekä 1960-luvulla tehdyn vuokrasopimuksen, jossa vuokra-alueen sijaintina mainitaan tontti Pallat.

Kunnan saamat vastaukset

Saamelaiskäräjät toteaa lausunnossaan, että saamelaiskäräjien kielitoimiston tekemässä selvityksessä ei ole tullut ilmi muita nimiä saarelle ja saariryhmälle kuin Ilmari Mattuksen *Itä-Inarin paikannimistö* -kirjassa esiintyvät nimet (*Pallatsaaret - Čivttákeđgsuolluuh* ja *Pahtasalmensaari*), eikä käytettävissä olevan materiaalin pohjalta ole mahdollista lausua, mitkä saaret kuuluvat Pallatsaarten ryhmään. Saamelaiskäräjät toteaa myös, että saamelaisten kotiseutualueella tiennimien, kaavanimien ja postiosoitenumien tulisi olla suomen ohella myös saameksi.

Inarijärvi-yhdistyksen puheenjohtaja mainitsee, että hän on kyselyn kohteena olevan saaren naapurustoon kuuluvan saaren asukas. Hän kertoo, että yhdistyksessä ”olemme kuulleet ko. saarta puhuttavan Pallatsaarena”. *Pallatsaaret* monikossa on heille vieras.

Lisäksi kunta on saanut kolme vastausta maanhaltijoilta. Kaksi niistä on *Pallatsaari*-nimeä puoltavaa. Toisessa perusteluna mainitaan, että ”Saaren nimenä on käytetty perimätiedon mukaan Pallatsaari-nimeä jo ainakin 1970-luvulta.” Kolmannessa vastauksessa todetaan, että ”Hakijan perustelut ovat subjektiivisia, eikä tätä tiettyä saarta ole erityisesti kutsuttu Pallatsaareksi. Tämä voi pitää paikkansa hakijan lähipiirissä, mutta yleisesti ottaen näin ei ole.” Ja: ”Katson, että Pallatsaaret kuvaa saariryhmää ja varsinaista Pallatsaarta ei ole.” Vastaaaja myös kertoo, että nimeä on jo käytetty mainonnassa. Myös Kotimaisten kielten keskuksen havainnon mukaan inarille.fi-sivustolla vuokrataan Pallatsa-mökkiä Inarjärven Pallatsaassa. - Kotimaisten kielten keskuksen arvion mukaan tämä vastaaja on ilmeisesti käsittänyt, että nyt on kysytty nimeä lähinnä Maanmittauslaitoksen karttaan, vaikka luontonimet ja osoitenimet ovat eri asia eikä osoitenimiä merkitä Maanmittauslaitoksen karttojen karttapintaan.

Saaren osoitenimen muodostaminen

Monilla saarilla on jo vanhastaan nimi, joka on usein myös Maanmittauslaitoksen peruskartassa. Vakiintunut luontonimi tulee ottaa ensisijaisesti saaren osoitenimeksi. Jos osoitenimeä kaipaavalle saarelle ei löydy käytössä olevaa nimeä, voi osoitenimenä käyttää myös saarella olevan kiinteistön nimeä, jos se on perinnäisen tilannimen kaltainen ja oikeinkirjoitussuosituksen mukainen. Saaren osoitenimen voi luoda myös käyttämällä jonkin läheisen luontokohteen nimeä osoitenimen osana. Samalla nimelle voidaan suunnitella vastaava saamenkielinen nimi. Saarten osoitenimien suunnittelusta voi lukea lisää *Hyvän nimistön oppaan* ohjeesta [Saarten osoitenimet](#).

Kotimaisten kielten keskuksen selvitys

Tässä tapauksessa saarella tai saariryhmällä ei ole nimeä peruskartassa. Siksi nimeä on selvitetty myös Kotimaisten kielten keskuksen Nimiarkiston kokoelmista. Nimiarkistoon on koottu eri vuosikymmenillä inarilaisia nimitietoja, jotka on saatu paikallisia asukkaita haastatteleamalla.

Tällä alueella on suomenkielistä nimistöä kerännyt kaksi kerääjää, Lea Laitinen vuonna 1981 ja Reija Portti vuonna 1993. *Pallatsaari*- tai *Pallatsaaret*-nimeä kerääjät eivät ole saaneet talteen. Lea Laitinen on kuullut yhdelle alueen saarelle nimen *Sitkanruotkunsaaari* (pohjoisin pieni saari). Sijainti: [Sitkanruotkunsaaari](#). Laitisen mukaan nimen tunsu vain yksi haastateltava ja siksi sijaintikin jää epävarmaksi.

Tästä etelään sijaitsevat Reija Portin saaman tiedon mukaan Petäjäsaarensalmensaaret (Petäjäsaarensalmen, kartassa *Naammalahčuälmi*, lounaispuolella). Petäjäsaarensalmensaariin näyttäisi kuuluvan ainakin se saari, jolle nyt on ehdotettu osoitenimeä *Pallatsaari*. Sijainti: [Petäjäsaarensalmensaaret](#).

Siitä vielä etelään (”Petäjäsaarensalmensaarten lounaispuolella”) sijaitsevat Reija Portin saaman tiedon mukaan Koutukinsaaret, joihin kuuluisi ilmeisesti Maanmittauslaitoksen kartassakin nimetty Palkissaari. Sijainti: [Koutukinsaaret](#).

Ilmari Mattus on tehnyt laajan selvityksen Inarin paikannimistöä. Kirjassaan *Itä-Inarin paikannimistö* Mattus mainitsee, että *Hoikka Petäjäsaari* -nimellä tunnetun saaren eteläosan länsipuolella oleva saariryhmä on karttalähteiden (vuosilta 1960 ja 1901) mukaan nimeltään *Pallatsaaret - Čivttákeđgsuolluuh*. Lisäksi Mattus on löytänyt vuoden 1901 kartasta nimen *Pahtasalmensaari* isohkole saarelle, joka sijaitsee nyt osoitenimeä vailla olevan saaren länsipuolella. Sijainti: [Pahtasalmensaari](#).

Vuoden 1901 kartta on metsäkonduktööri A. W. Granitin kartta Inarin saariston eteläosasta, vuoden 1960 kartta ilmeisesti Suomen yleiskartta.

Lisäksi Nimiarkiston keruukarttoihin kuuluvassa vuoden 1942 taloudellisessa kartassa mainitaan nimi *Palkatsaaret* kahden saaren kohdalla: toinen on nykyisin Maanmittauslaitoksen kartassa nimellä *Palkissaari* ja toinen on edellä mainittu vanhojen karttojen *Pahtasalmensaari*.

Johtopäätökset ja suositus

Nyt käsiteltävänä olevaa osoitenimeä *Pallatsaari* on ehdotettu saarelle, joka näyttää vanhojen karttojen perusteella sijaitsevan *Pallatsaaret*-nimisessä saariryhmässä, vaikkakin uudemman keruutiedon perusteella saari näyttäisi kuuluvan *Petäjäsaarensalmensaaret*-nimiseen saariryhmään. Nimi *Pallatsaari* tai *Pallat* näkyy myös 1960- ja 1980-luvun vuokrasopimuksissa. Kunnan tekemän selvityksen perusteella *Pallatsaari* näyttäisi olevan jossain määrin tunnettu saarenimi.

Näin ollen Kotimaisten kielten keskus suosittaa, että tämän yksittäisen saaren suomenkieliseksi osoitenimeksi otetaan saaresta käytössä oleva nimi *Pallatsaari*. Nimen alkuperä jää epäselväksi, mutta nimen taustalla tai merkityksellä ei ole vaikutusta siihen, miten nimeä käytetään. Jos nimestä on useampia käyttötietoja, se on yleensä sopiva osoitenimeksi.

Jos koko saariryhmälle halutaan yhteinen osoitenimi, kyseeseen voisi näillä tiedoin tulla nimi *Pallatsaaret* tai nimi *Petäjäsaarensalmensaaret*. Käytettävissä olevien tietojen perusteella ei kuitenkaan voida sanoa, mitkä saaret tarkalleen kuuluvat näihin saariryhmiin. Saariryhmä tulisi ilmeisesti ainakin rajata eteläosastaan hieman suppeammin kuin kunnan kuulutuksen ja lausuntopyynnön yhteydessä lähetetyssä kartassa on tehty. Nimiarkiston kokoelmatiedon mukaan eteläisin saarista kuuluisi Koutukinsaariin. *Petäjäsaarensalmensaaret* on myös osoitenimenä melko hankalakäyttöinen pituutensa ja nimenosien toisteisuuden vuoksi.

Mainittakoon vielä, että kun osoitenimi muodostetaan luontonimen pohjalta, ei luontonimeä käännetä erikielisiin osoitenimiin. Jos siis saarella olisi pelkästään suomenkielinen luontonimi, olisi osoitenimenä sekä suomeksi että saameksi hyvä olla tämä suomenkielinen nimi. Vastaavasti jos saarella olisi vain saamenkielinen luontonimi, tulisi osoitenimenä olla suomeksikin tämä saamenkielinen nimi. Luonnonpaikoilla voi kuitenkin olla nimi usealla eri kielellä ja erikieliset rinnakkaisnimet voivat poiketa toisistaan. Koska kyseessä olevalla saariryhmällä näyttäisi olevan myös vanhoihin karttoihin dokumentoitu inarinsaamenkielinen nimi *Čivttákeđgsuolluuh*, voitaisiin kohteen saamenkielinen osoitenimi muodostaa sen pohjalta. Vain kokonaan uusi osoitenimi, joka ei perustu saaren luontonimeen, on syytä suunnitella samanaikaisesti sekä saameksi että suomeksi niin, että saadaan mahdollisimman hyvin toisiaan vastaavat nimet.

Salli Kankaanpää

Salli Kankaanpää
kielenhuolto-osaston johtaja

Tiina Manni-Lindqvist

Tiina Manni-Lindqvist
erityisasiantuntija
nimistöhuolto